

Trøndelag fylkeskommune
Trööndelagen fylhkentjielte

TRØNDELAGSPLANEN

Regional planstrategi for fylkestingsperioden 2020-2023

Høringsutkast

INNHold

Innledning	3
Politisk prosess	4
Trøndelagsplan til utfordringsdokument og økonomiplan	4
Bærekraft i Trøndelag	5
Nasjonale forventninger	6
Bærekraft i egen organisasjon	7
Et bærekraftig Trøndelag	8
Partnerskap	9
Trøndelagsplanen 2019-2030	10
Utviklingstrekk og prioriterte satsninger	11
Klimaendringer	12
Demografisk utvikling og sentralisering	14
Ulik utvikling i ulike deler av Trøndelag	15
Verdiskaping	17
Kompetansebehov i endring	19
Bolyst, livskvalitet og deltakelse	21
Store strukturendringer	23
Økonomien i Trøndelag fylkeskommune	25
Regionale planer og strategier	26
Planer som er vedtatt eller under utarbeidelse	27

INNLEDNING

Fylkeskommunen er regional planmyndighet. I begynnelsen av hver valgperiode, og senest ett år etter konstituering av fylkestinget, skal regional planstrategi vedtas. Planstrategien gjør rede for viktige regionale utviklingstrekk, utfordringer og utviklingsmuligheter i Trøndelag, og peker på satsingsområder og nødvendige prioriteringer for valgperioden.

De langsiktige målene i Trøndelagsplanen er førende for prioriteringene i regional planstrategi. I tillegg skal FNs bærekraftsmål være en del av grunnlaget for all videre planlegging og i forvaltningen for øvrig.

Trøndelagsplanen ble vedtatt i desember 2018 etter en lang prosess med omfattende medvirkning både eksternt og internt. Trøndelagsplanen viser retningsmål mot 2030. Dette dokumentet er fylkestingsperiodens regionale planstrategi og med det Trøndelagsplanens satsinger i fireårsperioden 2020 – 2023. Det har vært liten eksternt medvirkning i utarbeidelsen av dette dokumentet på grunn av kort tid siden utviklingen

av Trøndelagsplanen. Regional planstrategi sendes nå på omfattende eksternt høring.

KS Forskning og utvikling har hatt ledelsen av et utviklingsprosjekt for fylkeskommunene som har omhandlet utvikling av arbeidet med og prosessen rundt regional planstrategi. Hovedhensikten har vært å gjøre arbeidet mer relevant og sikre at planstrategien blir et politisk redskap for å enes om satsingene og prioriteringene i fylkestingsperioden den er lagt for. Trøndelag fylkeskommune har vært pilotfylke sammen med nye Vestland og Møre og Romsdal. Denne regionale planstrategien er et resultat av læring administrasjonen har hatt gjennom prosjektet med bl.a. fokus på kunnskapsgrunnlaget og et forsøk på en mer omfattende dialog med politikerne underveis i prosessen for å finne de riktige satsingene og prioriteringene.

Den politiske plattformen gjennom FT-vedtak 117/19 Økonomiplan 2020 – 2023 er lagt til grunn i arbeidet.

Plansystemet i Trøndelag fylkeskommune

Politisk prosess

- Kunnskapsgrunnlagene for de ulike sektorene ble lagt fram for Hovedutvalgene i april og mai 2019
- Utviklingstrekk og Trøndelags utfordringer lagt fram i Hovedutvalgene i møter 20.11.2019
- Utviklingstrekk og Trøndelags utfordringer lagt fram i Fylkesutvalget i møte 03.12.2019 hvor det ble gjort vedtak på innspill til arbeidet.
- Fylkesrådmannens første utkast til regional planstrategi behandles i hovedutvalg, fylkesutvalg og fylkesting i februar 2020. FT gjør vedtak om å sende Trøndelagsplanen for 2020 – 2023 på høring.
- Fylkestingets vedtak 26. – 27. februar fastsetter tidsrom for høringsperiode til minst seks uker (pbl § 7-2), men av hensyn til påsken anslås høringsfrist til 24. april 2020.
- Fylkesrådmannen gjennomgår høringsinnspill og bearbeider regional planstrategi før andre runde med politisk behandling. Tentativ tidsplan for sluttbehandling er HU 13. mai, FU 2. juni og i FT 17. – 18. juni -2020.

Fra Trøndelagsplanen til utfordringsdokument og økonomiplan

I og med at vi har endret arbeidet med rulleringen av regional planstrategi basert på ny kunnskap i fylkeskommunal sammenheng, er ikke prosessen optimal denne gangen. Det betyr at vi ved neste rullering, inn mot neste fylkestingsperiode, må ha en mer omforent og planlagt prosess internt, både administrativt og politisk, og eksternt. Neste rullering må starte allerede i 2021 for å sikre diskusjon og forankring av kunnskapsgrunnlag, vurdere retningsmålene i Trøndelagsplanen mot 2030, forankre prosessen og ha enda mer fokus på utfordringsbilde, satsingsområdene og prioriteringer.

Trøndelagsplanen i fylkestingsperioden 2020 – 2023 angir hvilke prioriterte satsingsområder det skal arbeides med i kommende fylkestingsperiode. Det betyr at de vedtatte satsingsområdene skal videreføres inn i Utfordringsdokumentet til Økonomiplanen. Utfordringsdokumentet skal

beskrive hvilke utfordringer fylkeskommunen ser og må ta inn over seg i arbeidet med satsingene. Løfte opp dilemmaer, redegjøre for mulige prioriteringer innenfor de ulike sektorene og vurdere hvilke tverrfaglige utfordringer som kan støttes på i utviklingen av Trøndelag. Det er viktig å adressere satsingene inn mot de ulike sektorene, men også se satsingene tverrsektorielt for å løse oppgavene enda bedre enn i dag. Samspillutfordringer må klargjøres sammen med sektorvise utfordringer og muligheter.

Det økonomiske mulighetsrommet for fylkeskommunen vil være avgjørende for hvilke prioriteringer som kan tas først. Det er derfor viktig at Trøndelagsplanen og de retningsmål vi har satt oss, og hvilke satsinger vi har valgt å fokusere på i fylkestingsperioden, underbygger prioriteringer og enkeltvedtak.

BÆREKRAFT I TRØNDELAG

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Målene ble til gjennom en demokratisk prosess der nesten ti millioner mennesker fra land over hele verden kom med innspill, og skal fungere som en felles global retning for utvikling av land, næringsliv og sivilsamfunn.

Økologisk, økonomisk og sosial og kulturell bærekraft er faktorer som hver for seg er viktige for å nå bærekraftsmålene, men som til enhver tid må ses i sammenheng med hverandre og med de målsettinger vi arbeider for å nå.

I Trøndelagsplanen 2019 – 2030 (vedtatt av fylkestinget 12.12.18) ligger dette som et premiss for Trøndelag sin regionale planstrategi og all

videre planlegging. I tillegg har fylkestinget gjort vedtak om et klimanøytralt Trøndelag innen 2030, og at vi skal bidra til økt bærekraft og konkurransevne i trøndersk næringsliv gjennom å koble kunnskapsmiljøene og næringslivet tettere sammen også gjennom nylig vedtak i Økonomiplan for 2020 – 2023.

Trøndelag utgjør den største delen av det sørsamiske området, og Sametinget og fylkeskommunen skal samarbeide om å sikre og utvikle samisk språk, kultur, nærings- og samfunnsniv. Trøndelag fylkeskommune har et betydelig ansvar for å bidra til en bærekraftig utvikling av samfunns- og næringsliv i hele regionen.

Nasjonale forventninger

Regjeringen legger hvert fjerde år fram sine forventninger til hvordan regional og kommunal planlegging skal fremme en bærekraftig utvikling i hele landet. De peker på fire store utfordringer:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape et trygt samfunn for alle

For å møte disse utfordringene har regjeringen bestemt at FNs 17 bærekraftsmål skal være det politiske hovedsporet i arbeidet med vår tids utfordringer. Trøndelagsplanen 2019 – 2030 samsvarer med regjeringens forventninger, og vil være grunnlaget for vår samfunns- og arealplanlegging og øvrig utførelse av vårt samfunnsoppdrag. Fylkeskommuner og kommuner er ansvarlig for mye av den sosiale og fysiske

infrastrukturen som påvirker innbyggernes levekår og utviklingsmuligheter. Derfor er vi også nøkkelaktører for å kunne realisere en bærekraftig samfunnsutvikling og for en realisering av bærekraftsmålene i Norge. I kraft av vår rolle som regional utviklingsaktør vil fylkeskommunen bidra med samordning og mobilisering på tvers av forvaltningsnivåer og sektorer.

Bærekraft i egen organisasjon

I Trøndelag fylkeskommune er det allerede stor bevissthet om, og vilje til, å arbeide for et bedre klima. Store prosjekter som nye Heimdal videregående skole, Mære landbruksskole, kollektivsatsingen og arbeidet med utslippsfrie hurtigbåter bekrefter det. Men, FNs 17 bærekraftsmål omfatter i tillegg til det miljømessige aspektet også økonomiske og sosiale forhold. Disse tre dimensjonene står i

gjensidig avhengighetsforhold til hverandre, og har tidligere vært gitt tilnærmet likeverdig betydning. Kunnskapen om klimaendringene gjør imidlertid at vi nå ser en tyngdeforskyvning av forståelse for og betydningen av forholdet mellom de tre dimensjonene. De miljømessige faktorene må vektas betydelig tyngre enn de sosiale og økonomiske dersom vi skal ha mulighet til å oppfylle målene.

Illustrasjon: Azote for Stockholm Resilience Centre, Stockholms universitet.

I tillegg må vi evne å balansere elementer i de ulike målene, og vurdere effekten av tiltak i relasjon til hverandre. For eksempel vil hvordan vi planlegger og utvikler infrastruktur påvirke bosettingsmønster og mulighet for utdanning. Og, hvordan vi lykkes i å fremme god folkehelse

eller få flere til å fullføre videregående opplæring vil påvirke levekår og redusere andelen innbyggere som lever i fattigdom. Behovet for å koble planlegging på tvers av tjenestoområder er betydelig, og helt nødvendig.

Et bærekraftig Trøndelag

For å nå målsettingen om et bærekraftig Trøndelag fordres samhandling. Kommuner, næringsliv, kunnskapsinstitusjoner og organisasjoner er helt sentrale samarbeidspartnere for fylkeskommunen. Vi er utviklingsaktører på ulike forvaltningsnivåer og arenaer, og har gjennom å samordne innsats og tiltak mulighet til å oppnå mer sammen enn hver for oss. Trøndelag fylkeskommune vil derfor initiere og invitere til et samarbeid som favner de 38 kommunene i Trøndelag og fylkeskommunen i et nettverk. Hensikten med nettverket er å kunne lære av hverandre gjennom å dele kunnskap og erfaringer om implementering av FNs bærekraftsmål i organisasjonene. For Trøndelag fylkeskommune er en viktig målsetting for inngåelse av partnerskapet med FN-senteret i Trondheim, som beskrives nærmere nedenfor, at vi skal kunne bidra til kunnskapsdeling med

alle kommunene i Trøndelag. Dersom vi lykkes i å etablere et bærekraft-nettverk bestående av de 38 kommunene i Trøndelag og fylkeskommunen, har vi en felles arena for samhandling og kunnskaps- og erfaringsdeling.

Privat næringsliv og organisasjoner er også viktige samarbeidspartnere i arbeidet med et bærekraftig Trøndelag. Store regionale næringsaktører med hele regionen som nedslagsfelt eller små bedrifter med nøkkelkompetanse innenfor sitt område vil både kunne bidra til, og ha nytte av, bred samhandling. Trøndelag fylkeskommune vil invitere til dialog og bidra på arenaer for samhandling mellom næringsliv, kompetansemiljøer, organisasjoner og offentlig forvaltning.

Mål 11: Gjøre byer og bosettinger inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige

Gjennom arbeidet med regionale planer kan fylkeskommunen støtte positive økonomiske, sosiale og miljømessige forbindelser mellom byer og distriktene. FN har en målsetting om å oppnå en betydelig økning i antall byer og bosettinger som vedtar og gjennomfører en integrert politikk og plan med sikte på inkludering, bedre ressursbruk, begrensning av og tilpasning til klimaendringer.

Mål 17: Styrke gjennomføringsmidlene og fornye globale partnerskap for bærekraftig utvikling

For å styrke bærekraft og stabilitet globalt må vi gjennomføre en mer samstemt og samordnet politikk lokalt, regionalt og nasjonalt. Fylkeskommunen som regional utviklingsaktør har et særskilt ansvar for denne samhandlingen.

Trøndelag fylkeskommune vil også stimulere til og fremme partnerskap i det offentlige og mellom offentlig og privat sektor.

1 UTRUYDE FATTIGDOM

2 UTRUYDE SULT

3 GOD HELSE

4 GOD UTDANNING

5 LIKESTILLING MELLOM KJØNNE

6 RENT VANN OG GODE SANITÆRFORHOLD

7 REN ENERGI FOR ALLE

8 ANSTENDIG ARBEID OG ØKONOMISK VEKST

9 INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR

10 MINNRE ULIKHET

11 BÆREKRAFTIGE BYER OG SAMFUNN

12 ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON

13 STOPPE KLIMAENDRINGENE

14 LIV UNDER VANN

15 LIV PÅ LAND

16 FRED OG RETTFERDIGHET

17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE

TRONDHEIM OFFISIELT FN-SENTER CENTER OF EXCELLENCE

Partnerskap

Trondheim kommune fikk offisiell status som FN-senter – Center of Excellence - 1. oktober 2019. Statusen innebærer at FN anerkjenner Trondheim som en av de fremste i arbeidet med å forvalte bærekraftsmålene. De har i flere år samarbeidet med NTNU og SINTEF om hvordan bærekraftsmålene kan innarbeides i alle ledd i samfunnet og skal som FN-senter bl.a. bidra til en regional og nasjonal samordning av arbeidet med bærekraftsmålene.

Trøndelag fylkeskommune har inngått partnerskap med FN-senteret Trondheim om videre utvikling av arbeidet med bærekraftsmålene i hele Trøndelag. Partnerskapet gir Trøndelag fylkeskommune verdifull innsikt i erfaringene Trondheim kommune har gjort til nå. Det gir oss tilgang til nødvendige verktøy i arbeidet med å nå FNs bærekraftsmål i egen organisasjon og til å kunne bistå kommunene i Trøndelag i deres arbeid.

Informasjon og faggrunnlag for å vurdere hvilken kunnskap, hvilke løsninger og ressurser som trengs for å nå bærekraftsmålene, er en forutsetning for smart bærekraftig omstilling. FN-senteret i Trondheim har, sammen med FN i Genève, U4SSC (United 4 Smart Sustainable

Cities) og kommunene i Network of Excellence, tatt initiativ til en systematisk datainnsamling basert på et sett indikatorer. 12 pilotkommuner er allerede i gang med å samle inn data, og de første resultatene forventes i mars. Evalueringen av disse dataene vil gi kommunene bedre grunnlag for egen samfunns- og arealplanlegging. I tillegg vil dette gi forskningsmiljøene tilgang til forskningsdata og gi næringslivet innsikt i behovet for innovasjon og nye løsninger.

Gjennom partnerskapet får Trøndelag fylkeskommune tilgang til metodikken og verktøyene FN-senteret i Trondheim har utviklet sammen med pilotkommunene. Dette vil ha stor verdi i vårt arbeid med å bistå kommunene i Trøndelag og i dialog med regionalt næringsliv og organisasjoner.

FN-senteret i Trondheim arbeider nå med en nasjonal samordning og etablering av et Network of Excellence, og flere kommuner og fylkeskommuner er med. Det er en målsetting at det norske Network of Excellence offisielt godkjennes av FN i Genève 1. oktober 2020.

TRØNDELAGSPLANEN 2019 – 2030

Trøndelagsplanen gir mål og strategisk retning for utviklingen på sentrale samfunnsområder. Vi har et ansvar både for egne tjeneste- og ansvarsområder, og for å mobilisere og samordne andre aktører i fylket. Trøndelagsplanen er blitt til gjennom brede prosesser med kommunene, organisasjoner, næringsaktører, forsknings- og utdanningsinstitusjoner, ungdommens fylkesting og andre. I tillegg har arbeid med tematiske strategier påvirket utformingen.

Trøndelagsplanen er bygd opp rundt tre innsatsområder og ni prioriterte retningsmål. Disse viser hvordan vi skal arbeide for en balansert utvikling for hele Trøndelag;

Bolyst og livskvalitet

- I 2030 skal god livskvalitet og mangfold kjennetegne Trøndelag
- I 2030 er kunst og kultur en viktig drivkraft for samfunnsutvikling i Trøndelag
- I 2030 er Trøndelag best i Norge på regional samhandling

Kompetanse, verdiskaping og naturressurser

- I 2030 har Trøndelag et omstillingsdyktig og framtidsrettet arbeids- og næringsliv
- I 2030 er trøndersk næringsliv basert på miljøvennlig næringsutvikling og teknologi
- I 2030 har Trøndelag bærekraftig produksjon av mat og bioråstoff

Regionale tyngdepunkt og kommunikasjoner

- I 2030 har Trøndelag en bærekraftig areal- og transportstruktur
- I 2030 har Trøndelag et balansert utbyggings- og bosettingsmønster
- I 2030 har Trøndelag et samordnet transport- og samferdselssystem

UTVIKLINGSTREKK I TRØNDELAG OG PRIORITERTE SATSINGER I FYLKESTINGSPERIODEN

Klimaendringer utfordrer samfunnsutviklingen på flere områder, og perspektivene viser behov for bred og massiv innsats. Samtidig har Trøndelag gode forutsetninger for å bidra med løsninger. Ikke bare for egen del, men løsninger som kan komme flere til gode.

Slike løsninger representerer positive muligheter for å sikre et **Bærekraftig næringsliv** i regionen. Det kreves god ressursutnyttelse og ny teknologi, her stiller Trøndelag med et godt utgangspunkt, ved å ha god tilgang på rike naturressurser og høy kompetanse. Som andre regioner må vi være bevisst på å håndtere et voksende **Kompetansebehov og et arbeidsliv i endring**. Digitalisering og robotisering er viktige faktorer i denne utviklingen, men også samfunnsendringer som skyldes **Demografisk utvikling og sentralisering** spiller en viktig rolle. Her kan **kultur være drivkraft** og sørge for bolyst og livskvalitet i hele fylket. Omsorgsbehovet øker med økt antall eldre i de eldste aldersgruppene, mens fødselstallene går ned i store deler av fylket. Det skjer en konsentrasjon av både arbeidsplasser og befolkning til akse Trondheim – Steinkjer. For å styrke en positiv utvikling også i øvrige deler av fylket, blir det viktig å sikre at flere krefter bidrar og drar i samme retning. Med betydelige strukturendringer i både statlig og kommunal sektor, vil det være hensiktsmessig å gjøre strategiske vurderinger knyttet til **Samarbeid i nye strukturer**

1 UTRØYDE FATTIGDOM

2 UTRØYDE SULT

3 GOD HELSE

4 GOD UTDANNING

5 LIKESTILLING MELLOM KJØNNE

6 RENT VARN OG GODE SAMTALERFORHOLD

7 REN ENERGI FOR ALLE

8 ANSTENDIG ARBEID OG ØKONOMISK VEKST

9 INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR

10 MINNRE ULIKHET

11 BÆREKRAFTIGE BYER OG SAMFUNN

12 ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON

13 STOPPE KLIMAENDRINGENE

14 LIV UNDER VANN

15 LIV PÅ LAND

16 FRED OG RETTFERDIGHET

17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE

KLIMAENDRINGER

Foto: Stig Henning Tømmermo

Det internasjonale Naturpanelet – IPBES – offentliggjorde i mai 2019 en omfattende tilstandsrapport for naturen på jorda. Naturpanelet sier at flere arter er truet nå enn på noe annet tidspunkt i menneskets historie. De anslår at av de åtte millioner artene av planter og dyr som lever på kloden i dag, er en million av dem truet av utryddelse. Naturpanelet sier videre at det fremdeles er mulig å nå de globale målene for bevaring av naturmangfoldet innen 2030 og 2050, men at det krever forbedring av eksisterende politiske virkemidler og modige avgjørelser fra beslutningstakerne.

Trøndelag er en del av verden, og vi må gjøre vårt for å redusere klimagassutslippene. De direkte klimagassutslippene i Trøndelag har holdt seg stabil i perioden 2011 til 2016. Fra 2016 til 2017, som er det siste året vi har statistikk for, falt klimagassutslippene i Trøndelag med ca. 5 %.

Transportsektoren er midt inne i en omstilling fra fossil til elektrisk energi. Dette har allerede begynt å gi effekt og forklarer noe av reduksjonen i utslippene. Kollektivtransporten har vært stigende, men det har også biltrafikken.

Trøndelag har store utslipp fra industri og jordbruk, og har samtidig mål om å opprettholde og gjerne øke verdiskapingen. Det betyr at verdiskaping per tonn CO₂ må forbedres om vi skal få til reell grønn vekst i trøndersk økonomi. I tillegg er det store utfordringer knyttet til indirekte utslipp, noe som har direkte sammenheng med forbruksmønstret vårt. Det ligger muligheter her knyttet til sirkulærøkonomi.

Klimaendringene stiller krav til tilpasning og utfordrer beredskapen vår. På grunn av et varmere, våtere og villere vær vil klimatilpasning være viktig i hele Trøndelag, men spesielt ved kysten og i rasutsatte områder.

Trøndelag har teknologimiljøer, kompetanse, naturressurser og kunnskapsmiljøer som er godt rigget for å lage løsninger for en grønnere og klimatilpasset framtid som kan komme både Trøndelag, Norge og hele kloden til gode.

Landbruket i Trøndelag er en av våre største næringer og representerer en viktig del av vår natur- og kulturarv. Dyrkbar jord som ligger

Klimaendringer

i eller i nærheten av bebygde områder er stadig under press. Det samme gjelder rammevilkår for reindrift. Behov for ny infrastruktur, nye bedriftsetableringer eller fortetting av boligområder prioriteres noen ganger foran vern av matjord. Det er ikke bærekraftig i en region som prioriterer matproduksjon.

Mål 7: Sikre tilgang til pålitelig, bærekraftig og moderne energi til en overkommelig pris for alle

Gjennom vårt arbeid med klimaomstilling og bærekraft skal Trøndelag fylkeskommune anvende tilgjengelig teknologi samt bidra til mindre forbruk og mer produksjon av fornybar energi.

Mål 13: Handle umiddelbart for å bekjempe klimaendringene og konsekvensene av dem

Trøndelag fylkeskommune skal innarbeide tiltak mot klimaendringer i alle deler av organisasjonen og synliggjøre effekt av disse gjennom vårt klimaregnskap. I samarbeid med kommuner, organisasjoner og privat arbeids- og samfunnsliv skal vi nå målet om et klimanøytralt Trøndelag i 2030.

TRØNDELAG SVARER PÅ KLIMAUTFORDRINGEN

Klimaomstilling krever omfattende tiltak for å redusere klimagassutslipp og tilpasse samfunnsstrukturer til et endret klima. Energi og arealbruk, byutvikling og bygg, infrastruktur og det industrielle systemet må gjennom en sektorovergripende omstilling.

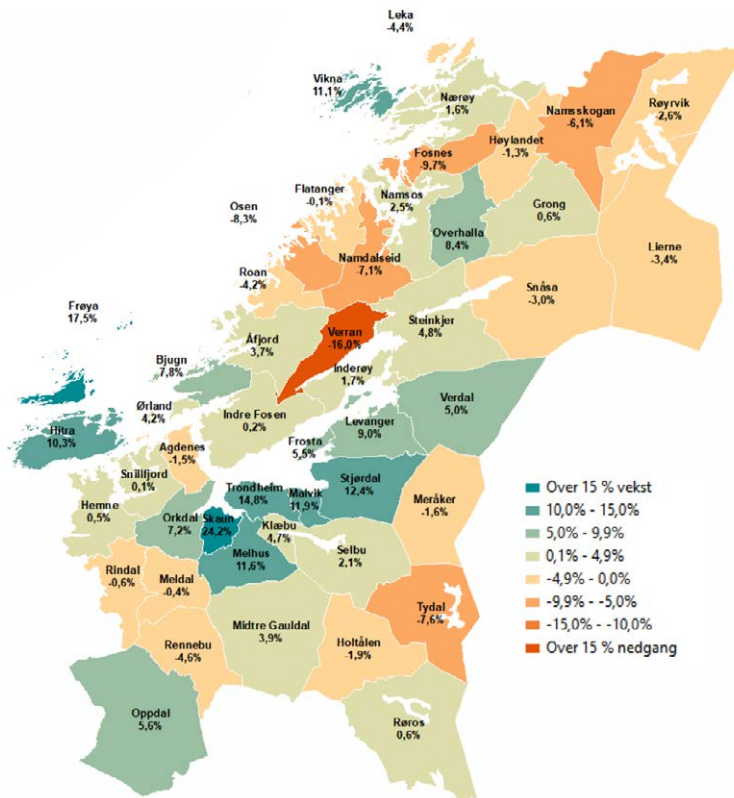
I Trøndelag er fylkeskommunen posisjonert til å se regionale synergier mellom utdanningsinstitusjoner, forsknings- og utviklingsinstitusjoner og næringsliv. Behovet for nye løsninger innen transport, energi, matproduksjon og infrastruktur representerer utviklingsmuligheter for offentlig forvaltning og næringslivet.

Strategi for klimaomstilling i Trøndelag er under utarbeidelse og vil gi strategisk retning for hele Trøndelagssamfunnets arbeid for å møte klimautfordringen.

DEMOGRAFISK UTVIKLING OG SENTRALISERING

Trøndelag har vært gjennom en periode med høy befolkningsvekst. Veksten har i stor grad vært drevet av innvandring, både arbeidsinnvandring og flyktninger. Vi har hatt lave og synkende fødselstall som ser ut til å fortsette, og forventer samtidig at innvandringen avtar. Vi ser en fortsatt positiv befolkningsutvikling i Trøndelag, men veksten blir lavere enn den har vært de siste 10 årene.

Befolkningsveksten har fordelt seg ujevnt i Trøndelag. Sentrum vokser mer enn periferi, både internt i kommunene og i Trøndelag som helhet. Trondheimsregionen vokser mer enn resten av fylket og den sentrale aksen i fylket, Orkanger-Trondheim-Steinkjer, vokser mer enn i indre strøk og ved kysten.

De store etterkrigskullene begynner etter hvert å bli godt voksne, og andelen eldre øker dramatisk

de kommende årene. De siste årene har det vært en sterk vekst i antall personer over 67 år, mens antall personer over 80 år har holdt seg stabilt på rundt 20 000 personer de siste ti årene. I løpet av de neste ti årene vil antall personer over 80 år i Trøndelag øke med ca. 60 % eller 12 000 personer. Det betyr at dette vil være en vesentlig utfordring for de enkelte kommunene og for Trøndelag som samfunn de kommende årene.

Antall 16 – 18-åringer har gått noe ned de siste årene, og gir noe lavere søkertall til de videregående skolene i fylket. Det er forventet at antall 16 – 18-åringer vil være økende fra 2022, og at økningen i hovedsak vil skje i sentrale strøk. Dette vil utfordre skolestrukturen i fylket, ved at det blir kapasitetspress i Trondheimsregionen og dalende elevtall i distriktene.

Ulik utvikling i ulike deler av Trøndelag

Langs flere skillelinjer er det fellestrekk mellom kommuner langs kysten, kommuner i aksene langs Trondheimsfjorden fra Orkanger til Steinkjer, og kommuner i de indre delene av fylket.

3 av 4 trøndere bor i aksene, 4 av 10 bor i Trondheim. I perioden 2010 til 2019 har over 90 % av befolkningsveksten i Trøndelag kommet i aksene. Aksene har hatt sterk sysselsettingsvekst på 9,1 % i perioden 2008-2018. Aksene har en sterk tilflytting fra andre deler av Trøndelag, fødselsoverskudd og en høy andel unge i befolkningen. Den sterke veksten gjør at balanse mellom utbygging og jordvern samt planlegging og etablering av infrastruktur blir sentrale elementer i arbeidet med arealplanlegging.

Innlandet i Trøndelag utgjør over halvparten av arealet i fylket, men kun 10 % av befolkningen. I perioden 2010-2019 har folketallet vokst med 0,9 %, mens antall arbeidsplasser har gått ned med 1,4 % i perioden 2008-2018. Oppdal, Røros og Grong er tyngdepunkt i hver sin region, og har tilbud innenfor handel, utdanning, kultur og

arbeidsmarked som tjener et større omland. Det skjer en intern sentralisering mot de regionale tyngdepunktene og de kommunale sentra. Det er likevel en utfordring for disse at omlandet er tynt befolket. I tillegg har mange av kommunene en høy snittalder.

Kystregionen deler flere av de samme utfordringene som innlandskommunene, men har litt andre forutsetninger. 14,5 % av Trøndelags innbyggere bor i disse kommunene. I perioden 2010-2019 har folketallet i kystregionen vokst med 3,9 %, og 6,3 % av folketallsveksten i Trøndelag har kommet her. I perioden 2008-2018 har antall arbeidsplasser på kysten økt med 8,4 %.

Havbruksnæringene har gitt kysten nye inntekter og store muligheter. Etableringen av nye arbeidsplasser har tiltrukket seg innflyttere og gitt befolkningsvekst. Arbeidsinnvandrere utgjør en stor andel av tilflyttingen, da mange har flyttet med familien og etablert seg i lokalmiljøet. Dette gir både lokale utfordringer og muligheter.

Demografisk utvikling og sentralisering

Bærekraftsmål 4 – God utdanning

Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheten for livslang læring for alle

Å sikre alle mennesker muligheter for utdanning bidrar til et mer likeverdig samfunn. Tilrettelegging av fysiske og digitale læringsarenaer i hele Trøndelag gir oss mulighet til å lære hele livet.

Bærekraftsmål 8 - Anstendig arbeidsliv og økonomisk vekst

Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle

Det er en målsetting å oppnå full sysselsetting og anstendig arbeid for alle kvinner og menn, og fremme et trygt og sikkert arbeidsmiljø for alle arbeidstakere.

Bærekraftsmål 11 - Bærekraftige byer og samfunn

Gjøre byer og bosettinger inkluderende, trygge, motstandsdyktige og bærekraftige

Gjennom å sikre tilgang til gode bomiljøer og tilgjengelige transportsystemer både i byene og distriktene, legger vi til rette for økt bosetting og et inkluderende nærings- og samfunnsliv.

INNOVATIVE LØSNINGER SLIK AT ALLE KAN JOBBE OG BO I HELE TRØNDELAG

Vi skal ta hele Trøndelag i bruk. Da må vi ha infrastrukturløsninger som sikrer god mobilitet, samt innovative løsninger som gjør at vi kan jobbe og bo i hele fylket. God mobil- og bredbåndsdekning er en forutsetning for at innbyggerne skal kunne være en del av samfunnet og for at samfunns- og næringsliv skal kunne utvikle framtidens tjenester. I dette arbeidet er det særskilt viktig å favne barn, unge og eldre.

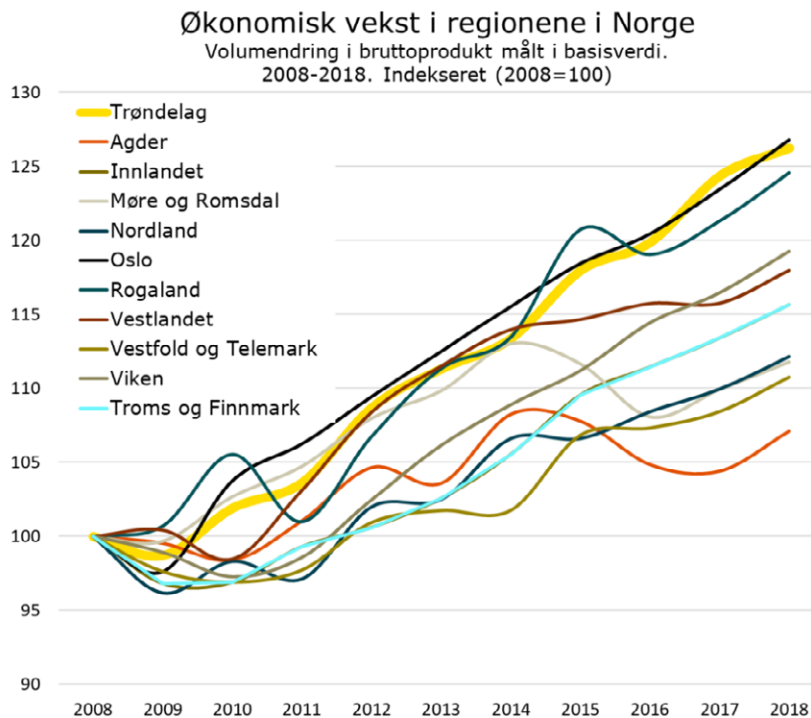
Den vedtatte samferdselsstrategien fremhever «Ett tilgjengelig Trøndelag» og hovedstrategien «Tilgjengelighet gjennom mobilitet og kommunikasjon», forklart som: «evne til å kunne reise og muligheten til å slippe».

Den vedtatte Samferdselsstrategien og ny organisering av samferdselsområdet gir føringer for arbeidet med ulike samferdselsløsninger i Trøndelag. I tillegg gir de ulike delstrategiene for veg, mobilitet, gods og trafiksikkerhet føringer for satsningene. Arbeidet med Trøndelags innspill til Nasjonal Transportplan og statens prioriteringer, er viktige for å samordne innsatsen.

VERDISKAPING

Trøndelag har et bredt sammensatt næringsliv som samlet har opplevd god vekst de siste årene. Trøndelag er et av fylkene med den største veksten i verdiskaping i Norge i perioden 2008 til 2018. Økonomien i Trøndelag har vist seg å være mindre konjunkturtsatt enn mange av de andre fylkene, noe vi spesielt så i forbindelse med svingningene i petroleumsrettet næring de siste årene.

Ikke alle næringer og alle deler av Trøndelag er med på veksten, og derfor må vi ha et kontinuerlig fokus på behovet for innovasjon og omstilling. Sysselsettingen i enkelte næringer utfordres gjennom digitalisering og automatisering. For Trøndelag, med sine sterke teknologi- og innovasjonsmiljø, kan dette også gi muligheter.

Digitalisering, automatisering og robotisering endrer både arbeidsoppgaver, prosesser og organisering i de fleste sektorer og bransjer.

For små bedrifter er mangelen på digital kompetanse den største utfordringen for digital transformasjon. Det er behov for at næringslivsaktører/bedrifter samarbeider om ressurser og bistår hverandre, og fylkeskommunen som regional utviklingsaktør bør bidra i etablering av digitale utviklingsprosjekt.

Trøndelag er en stor og viktig matprodusent. Vi er et av landets viktigste jordbruks- og skogbruksfylker og vi er størst i Norge på oppdrett. Havromsnæringene har hatt en lengre periode med stor verdiskaping. Det har gitt positive ringvirkninger for hele Trøndelag, men spesielt langs kysten. Vi har komplette verdikjeder fra råvareproduksjon til foredlingsindustri. Fylket har stor primærproduksjon av jordbruksprodukt, som legger grunnlaget for lokal foredlingsindustri. Vi har store skogressurser og betydelig næringsvirksomhet knyttet til treforedling. Potensialet for bærekraftig ressursutnyttelse og grønn vekst i regionen er stort.

Bærekraftsmål 8 – Anstendig arbeid og økonomisk vekst

Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle

Det er en målsetting å øke den økonomiske produktiviteten i nye bærekraftige markeder ved å ta i bruk innovative løsninger og moderne teknologi. Entreprenørskap, kreativitet og innovasjon vil kunne legge til rette for vekst i antallet små og mellomstore bedrifter i Trøndelag.

Bærekraftsmål 9 – Innovasjon og infrastruktur

Bygge robust infrastruktur, fremme inkluderende og bærekraftig industrialisering og bidra til innovasjon

For å oppnå et mer bærekraftig næringsliv må infrastrukturen legge til rette for mer effektiv bruk av ressurser og gi rom for større anvendelse av miljøvennlige teknologiformer og industriprosesser. Infrastrukturen må være pålitelig, bærekraftig og solid. Den må etableres på tvers av regioner og grenser og være tilgjengelig for alle til en overkommelig pris.

ET BÆREKRAFTIG NÆRINGS LIV I HELE TRØNDELAG

De store, allmenne samfunnsutfordringene påvirker ulike deler av næringslivet i varierende grad. En *bærekraftig* næringsutvikling betyr først og fremst en endring hvor innvirkningen på klima og miljø ikke er negativ, men også at de økonomiske resultatene over tid skal gå i pluss i et trygt og inkluderende arbeidsliv.

Digitalisering og nye kompetansebehov kan begrunne at noen virksomheter sentraliseres. På den andre siden kan forskning og ny teknologi også være det som bidrar til at virksomheter overlever der de er.

Den vedtatte regionale strategien for innovasjon og verdiskaping vil gi strategisk retning for Trøndelagssamfunnet og bidra til å mobilisere partnerskapets arbeid for å møte de utfordringene som omstillingen til bærekraftige næringer krever.

Strategi for klimaomstilling i Trøndelag er under utarbeidelse. Den vil gi strategisk retning for hvordan næringslivet i Trøndelag kan arbeide for å møte klimautfordringen.

1 UTRUYDE FATTIGDOM

2 UTRUYDE SULT

3 GOD HELSE

4 GOD UTDANNING

5 LIKESTILLING MELLOM KJØNNE

6 RENT VARN OG GODE SANTLÆRFORHOLD

7 REN ENERGI FOR ALLE

8 ANSTENDIG ARBEID OG ØKONOMISK VEKST

9 INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR

10 MINDRE ULIKHET

11 BÆREKRAFTIGE BYER OG SAMFUNN

12 ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON

13 STOPPE KLIMAENDRINGENE

14 LIV UNDER VANN

15 LIV PÅ LAND

16 FRED OG RETTFERDIGHET

17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE

Kompetansebehov i endring

Den enkelte arbeidstaker må i langt større grad være fleksibel og forberedt på omstilling, og på å skifte jobb flere ganger i karrieren. Et mer komplekst arbeidsliv vil i større grad kreve tverrfaglig samarbeid og sosial og emosjonell kompetanse. Samtidig har en stadig større gruppe arbeidstakere en løsere tilknytning til arbeidslivet, både som resultat av egne valg, men også gjennom økt bruk av korttidskontrakter, innleie, osv.

For at Trønderske bedrifter skal være konkurransedyktige globalt, kreves tilstrekkelig tilgang til riktig kompetanse. Det er store utfordringer med å rekruttere kompetanse innenfor en rekke fagfelt rundt om i Trøndelag. For privat sektor betyr det mindre aktivitet, nyskaping og lønnsomhet. For det offentlige betyr det lavere kvalitet på tjenester og mindre effektiv drift. Det er størst rekrutteringsutfordringer i distriktene.

I kompetansestrategien for Trøndelag pekes det på at utdanningstilbud på ulike nivå må dimensjoneres med utgangspunkt i kunnskap om hva arbeidslivet trenger, og at kompetansebehovet må kommuniseres til nåværende og fremtidige arbeidstakere. For at vi skal kunne dimensjonere riktig må det utarbeides et regionalt kunnskapsgrunnlag om fremtidig tilbud og

etterspørsel etter kompetanse og arbeidskraft. For å nå målgruppene må vi ha en profesjonell og helhetlig tilnærming til karriereveiledning.

I Trøndelag har vi en desentralisert skolestruktur for videregående opplæring, noe som medfører at mange av skolene har under 250 elever. Det er utfordrende å balansere bredden i kompetansebehov i et lokalsamfunn med muligheten for å opprettholde et tilstrekkelig bredt fagtilbud med så få elever. Dialogen med lokalt og regionalt næringsliv og samarbeidet om lærlingeplasser og annen kompetansebygging er avgjørende for å gjøre gode dimensjonerer fra år til år. Et godt samarbeid mellom opplæringsaktørene vi i fylkeskommunen har direkte ansvar for, grunnopplæringen og høyere utdanning er helt nødvendig for å sikre kvalifisert arbeidskraft på alle områder i nærings- og arbeidsliv.

Vi må være villige til å lære hele livet, og vi må ha mulighet til å fylle på og bygge på med ny kunnskap. Enkelte næringer har mange medarbeidere av utenlandsk opprinnelse, og dermed behov for at kommunene og fylkeskommunen sikrer god språkopplæring og bidrar i integreringsarbeidet.

Bærekraftsmål 4 – God utdanning

Sikre inkluderende, rettferdig og god utdanning og fremme muligheten for livslang læring for alle

Innen 2030 skal vi sikre at alle elever og studenter tilegner seg den kompetansen som er nødvendig for å fremme en bærekraftig utvikling. Det er også en målsetting med en økning i antall unge og voksne som tar en utdanning som er relevant for sysselsetting, anstendig arbeid og entreprenørskap.

KOMPETANSE FOR Å MØTE ET ARBEIDSLIV I ENDRING

At kunnskap og kompetanse oftere må fornyes, gir konsekvenser både for den enkelte arbeidstaker, arbeidsgivere og for utdanningssystemet. Mer samarbeid og fleksibilitet i kontakten mellom skole, universitet og nærings- og arbeidsliv vil sikre bedre relevans av utdanningen, og bidra til at elever og studenter er bedre forberedt i møtet med arbeidslivet.

For flyktninger og arbeidsinnvandrere er samarbeidet mellom kommuner, næringsliv og fylkeskommunen en forutsetning for å lykkes med språkopplæring, utdanning og overgang til arbeidslivet.

Den vedtatte Kompetansestrategien vil gi strategisk retning for Trøndelagssamfunnet til å møte et arbeidsliv i endring. Den vil også bidra til å mobilisere partnerskapets arbeid for å møte de utfordringene arbeidslivet har.

1 UTRAYDE FATTIGDOM

2 UTRAYDE SULT

3 GOD HELSE

4 GOD UTDANNING

5 LIKESTILLING MELLOM KJØNNE

6 RENT VANN OG GODE SANITÆRFORHOLD

7 REN ENERGI FOR ALLE

8 ANSTENDIG ARBEID OG ØKONOMISK VEKST

9 INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR

10 MINNRE ULIKHET

11 BÆREKRAFTIGE BYER OG SAMFUNN

12 ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON

13 STOPPE KLIMAENDRINGENE

14 LIV UNDER VANN

15 LIV PÅ LAND

16 FRED OG RETTFERDIGHET

17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE

BOLYST, LIVSKVALITET OG DELTAKELSE

Foto: Steinar Johansen

Deltakelse i utdanning, arbeidsliv, kultur og samfunnsliv er viktig for å ha et godt liv, og kulturen er en viktig bærebjelke for regional utvikling i Trøndelag. Tilgangen til kultur og opplevelser er et viktig virkemiddel for god folkehelse og livskvalitet, og kan bidra til å utjevne sosiale forskjeller. Men, selv om 90 % av befolkningen i Trøndelag har mindre enn 45 minutters reisetid til nærmeste regionale kulturhus, viste HUNT 3 at det er store geografiske og sosiale ulikheter i kulturdeltakelse blant voksne. I kommuner med sentral geografisk beliggenhet deltar en høyere andel av befolkningen enn i mindre sentrale strøk, og befolkningsgrupper med høy utdanning og god økonomi deltar i mer kulturell aktivitet enn andre grupper.

God økonomi er grunnleggende for god helse, og forskning (blant annet HUNT-undersøkelsene) har vist at det er sammenhenger mellom inntektsnivå og helsetilstand. Levekår har stor betydning for motivasjon og evne til å opprettholde helsebringende levevaner. I tillegg har det å vokse opp i familier som over tid har lav inntekt stor betydning for barnas fremtidige helse og velferd. Fattigdom på et slikt nivå at man ikke har

råd til mat eller strøm er ikke et stort problem i Norge, men samtidig er det store forskjeller i inntektsnivået. Den klareste konsekvensen av lavere inntekt er begrensede muligheter i valg av bosted og deltagelse i aktiviteter. Trøndelag har en lavere andel av befolkningen som bor i lavinntektshusholdninger enn landsnittet, men følger likevel den nasjonale trenden med at andelen lavinntektshusholdninger er økende.

Den demografiske utviklingen vil føre til større konkurranse om arbeidskraften. Et arbeidsliv som utnytter mangfoldet i arbeidsstyrken, vil derfor ha bedre forutsetning for å møte framtidens behov, og dermed være mer konkurransedyktig. Samtidig fører en større utnyttelse av mangfoldet i arbeidsstyrken til at flere kan delta i kultur- og samfunnsliv. Vår samlede bærekraft avhenger av at alle opplever å være en del av samfunnet. FNs mål om «Leaving no one behind» innebærer at det ikke vil være mulig å nå FNs bærekraftsmål uten å heve de som har minst.

Frivilligheten står sterkt i Trøndelag. Dugnadsånden er stor, og bidrar til at flere deltar på ulike samfunnsarenaer. Deltakelse gir sosiale

Bolyst, livskvalitet og deltakelse

arenaer og bygger fellesskap. Frivilligheten har derfor stor egenverdi samtidig som den er til stor samfunnsnytte, men kan ikke alene kompensere for kapasitetsutfordringene innen de tunge tjenesteytende sektorene.

Kultur i vid forstand har et potensial til å skape et samfunn sterkere orientert om lokale opplevelser,

kultur og fritidsaktiviteter framfor forbruk av varer. Kultur og idrett bidrar til å bygge aktive samfunnsborgere, som også er en forutsetning for å nå bærekraftsmålene generelt.

Bærekraftsmål 1 - Utrydde fattigdom

Utrydde alle former for fattigdom i hele verden

I Norge har vi ikke noen offentlig definert grense for fattigdom. Hvis vi bruken grensen EU har definert, levde 11 % av befolkningen i Norge under fattigdomsgrensen i 2019. Det er en målsetting at det innføres nasjonalt tilpassede sosiale velferdsordninger for å heve alle innbyggere over fattigdomsgrensen.

Bærekraftsmål 10 – Mindre ulikhet

Redusere ulikhet i og mellom land

Vi skal sikre like muligheter for alle barn, voksne og eldre til å delta i samfunns- og arbeidsliv. Dette må skje gjennom å heve de som har minst og ved å vedta politikk som bidrar til en gradvis utjevning av forskjeller.

KULTUR SOM DRIVKRAFT I SAMFUNNSBYGGINGEN

Kultur er et viktig virkemiddel for god folkehelse og bidrar til å utjevne sosiale forskjeller. Kultur er viktig for god livskvalitet fordi det gir enkeltmennesket mulighet til å delta, oppleve og skape. Gjennom kulturbasert næringspolitikk bidrar vi til økt verdiskaping i Trøndelag.

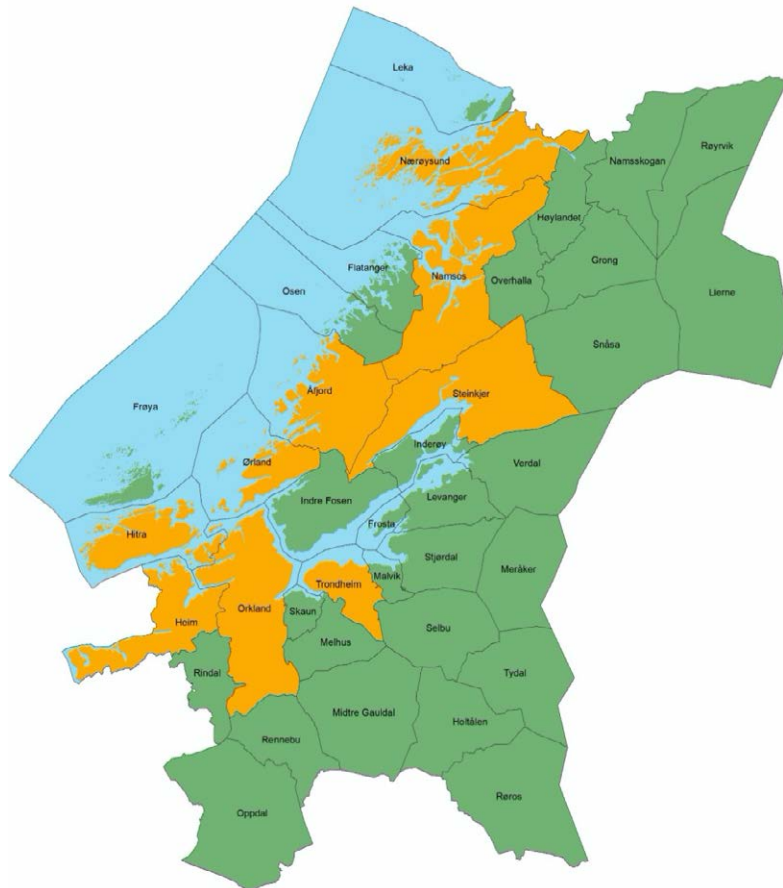
Fylkeskommunen skal utvikle og bevare samisk språk og kultur og sikre et bredt, mangfoldig og inkluderende kultur- og idrettstilbud for hele Trøndelag. Vi skal ivareta tradisjon og kontinuitet for eksisterende kulturliv samt forsterke kunnskapsutveksling og utvikling.

Den vedtatte Kulturstrategien vil gi strategisk retning for Trøndelagssamfunnets og bidra til å mobilisere nødvendig innsats med frivillighet, medvirkningsarenaer og andre satsinger for å møte de utfordringene og negative utslagene som samfunnsutviklingen kan gi.

STORE STRUKTURENDRINGER

Det er gjennomført flere store strukturendringer innen offentlig sektor i de seinere årene. Dette betyr endringer i oppgave- og ansvarsfordeling, og i geografisk inndeling. Kommunereformen har medført betydelige endringer i kommunekartet i Trøndelag. I tillegg er kommunene Rindal og Halså innlemmet i fylket. Kommunene har i mange år hatt mer eller mindre faste samarbeids-regioner. Her skjer det også utvikling og nyorienteringer, både som følge av sammenslåingen av fylkene og av kommuner. Det nye fylket har store fysiske avstander, og en form for kommunalt samarbeid

vil være hensiktsmessig. Dette gjelder spesielt for arbeidet med kommuneoverskridende utfordringer og muligheter.

Endringer i statsorganers ansvarsområder, struktur og regioninndeling betyr ofte sentralisering av funksjoner til færre steder, og ofte til de større byene. Dette påvirker forutsetningene for regionalt samarbeid og regionale løsninger.

1 UTRUYDE FATTIGDOM

2 UTRUYDE SULT

3 GOD HELSE

4 GOD UTDANNING

5 LIKESTILLING MELLOM KJØNNE

6 RENT VANN OG GODE SANITÆRFORHOLD

7 REN ENERGI FOR ALLE

8 ANSTENDIG ARBEID OG ØKONOMISK VEKST

9 INNOVASJON OG INFRASTRUKTUR

10 MINDRE ULIKHET

11 BÆREKRAFTIGE BYER OG SAMFUNN

12 ANSVARLIG FORBRUK OG PRODUKSJON

13 STOPPE KLIMAENDRINGENE

14 LIV UNDER VANN

15 LIV PÅ LAND

16 FRED OG RETTFERDIGHET

17 SAMARBEID FOR Å NÅ MÅLENE

Store strukturendringer

Bærekraftsmål 17 - Samarbeid for å nå målene

Styrke gjennomføringsmidlene og fornye globale partnerskap for bærekraftig utvikling

For å styrke bærekraft og stabilitet globalt må vi gjennomføre en mer samstemt og samordnet politikk lokalt, regionalt og nasjonalt. Fylkeskommunen som regional utviklingsaktør har et særskilt ansvar for denne samhandlingen.

SAMARBEID I NYE STRUKTURER

Endringer som oppleves både riktige og nødvendige, kan likevel være krevende for regionalt samarbeid. Trøndelagsplanen har et tydelig mål om at regionen skal være best på regional samhandling. Utvikling av gode og hensiktsmessige samarbeidsstrukturer krever bevisst tilnærming og positiv innstilling.

For å nå målsettingen om økt bærekraft og konkurransevne og et klimanøytralt Trøndelag i 2030, må fylkeskommunen aktivt utøve rollen som regional utviklingsaktør i samarbeid med staten og kommunene.

For å sikre det regionale perspektivet i samfunnsutviklingen på utsatte tjenesteområder for kommunene og enkeltpersoner, er det viktig at fylkeskommunen kan bidra som en regional mobilisator og samordner i dialog med staten.

ØKONOMIEN I TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE

Økonomiplan 2020-2023 viser at vi går inn i en periode med nullvekst i frie inntekter og at vi har stor vekst i gjeld og finanskostnader som følge av høy investeringstakt.

Redusert investeringsnivå

Sammenlignet med økonomiplanen 2019-2022, reduseres investeringsprosjekt på fylkesveg med ca. 1,2 milliarder kroner og investeringer i skolebygg reduseres med ca. 400 millioner kroner i 4-årsperioden. Låneopptaket reduseres med ca. 1,2 milliarder kroner i perioden. I 2023 vil lånegjelden være ca. 13 milliarder kroner, og samlede finanskostnader ca. 660 millioner kroner. Med dette nivået på lånegjeld og finanskostnader fram mot 2030, kan vi årlig investere for 475 millioner kroner. Dette gir et svært begrenset økonomisk handlingsrom.

Tjenesteområder

Innen utdanning viser prognoser synkende elevtall fram mot 2021, før det stiger igjen mot 2027. Elevgrunnlaget avtar igjen mot 2036, for å stige mot 2040. For enkelte skoler og regioner kan endringene bli store. Økt ressursbehov til læreplasser og voksenopplæring er store økonomiske utfordringer. Strategier og utfordringer er gjennomføring, struktur og kvalitet og kompetansestrategi. For alle tjenesteområder

gjelder effektiviseringskrav innført i forrige økonomiplan.

I 2020 får vi om lag 25 millioner kroner til nye oppgaver i regionreformen og 120,5 millioner kroner i økt rammetilskudd til fylkesvegoppgaver fra Statens vegvesen.

Vi etablerte ny avdeling for veg fra 1. januar 2020, noe som vil styrke vegområdet. Drift og vedlikehold av fylkesveger må styres innenfor den økonomiske rammen, som er for lav til å hindre ytterligere forfall av fylkesvegene. Reduksjon i investeringsnivået fører til at fornyingsprogrammet blir redusert, da øvrige veginvesteringer er bundet opp gjennom kontrakter.

Rammen for kollektivområdet reduseres i årene framover, med ca. 96 millioner kroner i slutten av perioden. Vi fortsetter samarbeidet i miljøpakken i Trondheim innenfor avtalt nivå.

Klimabudsjett er en del av økonomiplanen og gjelder utslipp og miljøpåvirkninger som er knyttet til egen virksomhet. De viktigste tiltakene er utslippskutt innen kollektivtrakk og redusert energiforbruk i fylkeskommunens bygningsmasse. Redusert energiforbruk gir reduksjoner i indirekte utslipp.

Bærekraftsmål 12 - Ansvarlig forbruk og produksjon

Sikre bærekraftige forbruks- og produksjonsmønstre

Vi skal bidra til en bærekraftig forvaltning av ressursene vi disponerer.

BÆREKRAFTIG ØKONOMI I FYLKESKOMMUNEN

Det er nødvendig med redusert gjeldsgrad og reduksjon i finanskostnadene i planperioden. Fylkesrådmannen vil komme med en anbefaling på langsiktig investeringsnivå i utfordringsdokumentet til økonomiplanen i juni 2020.

Arbeid med satsingsområdene i regional planstrategi vil bli videreført i Utfordringsdokumentet for 2021 – 2024 og i Økonomiplanen med sine årlige budsjetter

REGIONALE PLANER OG STRATEGIER

Regionale planer etter Plan og bygningsloven (PBL)

Regionale planer etter PBL er viktig for utvikling av arealbruken i Trøndelag, spesielt der det er kommuneoverskridende problemstillinger som skal ivaretas. I tillegg er en regional plan en omforent avtale mellom kommunene, fylkeskommunen, fylkesmannen og statlige etater, og vil være retningsgivende for arealbruken i stort.

Det er under utarbeidelse en **Regional plan for arealbruk** for hele Trøndelag som har som mål å bli vedtatt i 2021. Denne erstatter regional plan for arealbruk i Nord-Trøndelag og Strategi for arealbruk i Trøndelag.

Planprogram for **Regional plan for kulturminner** har vært på høring og planen er å få vedtatt denne i 2021. Flere av høringsuttalelsene tar til orde for at

verdensarv må behandles som en del av regional plan for kulturminner. Noen av høringsuttalelsene omtaler gjeldende regionplan for Røros bergstad og Circumferensen fra 2011 som utdatert og med behov for revisjon. Der regionplanen var ment som ett overordnet og kommune- og fylkesoverskridende plandokument, er det nå mulig å tenke seg forvaltningsplanen som et slikt samlende dokument. Derfor må det vurderes om verdensarv skal behandles i en egen plan eller som en integrert del av helheten i en regional plan for kulturminner i Trøndelag. Dette må diskuteres i det videre arbeidet med den regionale planen.

Regional plan for vannforvaltning i Trøndelag ble vedtatt i 2015. Trøndelag fylkeskommune er regional vannregionmyndighet og er i gang med å revidere planen inn i neste periode. Planen er under utarbeidelse i samarbeid med Miljødirektoratet, Fylkesmannen, statlige etater og kommunene.

Planer som er vedtatt eller som er under utarbeidelse. Skal gjelde for fylkestingsperioden.

Navn	Periode	Vedtatt
Trøndelagsplanen (med Regional planstrategi 2020 -2023)	2019 -2030 2020 - 2023 <i>Under utarbeidelse</i>	2018
Klima og energi Strategi for klimaomstilling	<i>Under utarbeidelse</i>	
Utdanning Kompetansestrategi for Trøndelag Framtidas skole - Skolebruksplan for Trøndelag		2019 2017
Samferdsel Samferdselsstrategi for Trøndelag Delstrategi mobilitet Delstrategi trafiksikkerhet Delstrategi sjø Delstrategi gods Delstrategi veg	2019 -2023 2019 -2023 2019 -2023 2019 -2030 2019 -2023	2017 2019 2019 2019 2018
Næring Strategi for innovasjon og verdiskaping i Trøndelag Matmanifest Trøndelag Melding om kystskogbruket		2017 2011 2015
FoU Forsknings- og utviklingsstrategi for Trøndelag	2016 -2020	2015
Kultur Balansekunst- Kulturstrategi for Trøndelag	2019-2022	2019
Arealbruk Regional plan for arealbruk Geografisk avgrensede planer Regional plan for Røros bergstad og Circumferensen Regional plan for Dovrefjellområdet Regional plan for Forollhogna Interkommunale planer Trondheimsregionen – IKAP 2 Interkommunal kystsonerplan – sør (Kysten er klar) Interkommunal kystsonerplan for Namdalen (inkl. nordfosen) Innhærredsbyen – felles areal- og transportstrategi	<i>Under utarbeidelse</i>	2011 2016/2017 2013 2015 2014?
Kulturminner Regional plan for kulturminner (må vurderes om Regional plan for Røros bergstad og Circumferensen inngår i ny plan)	<i>Under utarbeidelse</i>	
Vannforvaltning Regional plan for vannforvaltning i Trøndelag Revisjon av Regional plan for vannforvaltning i Trøndelag	2016-2021 <i>Under utarbeidelse</i>	2015
Internasjonalt arbeid Internasjonal handlingsplan	<i>Under utarbeidelse</i>	

Regionale planer og strategier

Nye regionale planer etter PBL ut over de som allerede er vedtatt eller igangsatt, utarbeides ikke i denne valgperioden.

Regionale strategier for Trøndelag

Fylkeskommunen ønsker å bidra til positiv samfunnsutvikling og utvikle godt samarbeid i Trøndelag. I regionreformen er det vist til vår viktige samfunnsutviklerrolle. For å gi strategisk retning på områder vi ikke har myndighet, men bidra til mobilisering og nettverks- og arenabygging, er det utarbeidet flere regionale strategier, i samarbeid med andre viktige aktører, partnerskap og frivillige som kan bidra i å nå målene i Trøndelagsplanen.

Det er behov for å utarbeide en Regional strategi for luftfart i perioden. Noen regionale strategier som ble utarbeidet i kjølvannet av sammenslåingen, kan ha behov for revidering.

Viktige samarbeidsavtaler

Miljøpakken er et samarbeid mellom Statens vegvesen, Trondheim kommune og Trøndelag fylkeskommune. Mellom 2010 og 2025 investeres ca. 15 milliarder kroner i bedre veger, billigere og raskere buss, flere gangveger og sykkelveger, mindre støy, bedre trafiksikkerhet og trivelige miljøgater.

Byvekstavtalen er en avtale mellom Trondheim kommune, Melhus kommune, Malvik kommune,

Arbeid med nye kunnskapsgrunnlag i fylkestingsperioden

- Kartlegging av den økologiske tilstanden i Trondheimsfjorden
- Å få belyst konsekvensene av sentralisering for innbyggerne i de ulike delene av Trøndelag.
- Kulturstrategien viser til arbeid med utvikling av HUNT-data
- Interkommunal plan for sjøarealene – viktig for en bærekraftig forvaltning

Regionale planer fra tidligere Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag, ut over de som er nevnt over, utgår.

Fylkeskommunen er Norges nest største vegeier. Etter omorganiseringen av Statens vegvesen og overføring av SAMS Vegadministrasjon, er fylkeskommunen vegmyndighet etter Vegloven. Delstrategi for veg vil være førende for utøvelse av vegeierrollen, men det vil også være andre områder og lovpålagte oppgaver som må i varetas som vegmyndighet og etter annet lovverk.

Regionale strategier fra tidligere Nord-Trøndelag og Sør-Trøndelag, ut over de som er nevnt over, utgår.

